

№4 «Гүлдер» бөбекжай балабақшасы

Хромтау қаласы

Ата-Аналарға арналған консультациялық пункттің
қызметтін ұйымдастыруға қойылатын талаптар мен
міндеттер әдістемесі

Психолог: Сарсенбаева. Г. З.

2024-2025 оқу жылы

КІРІСПЕ

Адам өмірінде жанұя институтының рөлі ертеден бері зерттеу пәні болып келеді. Жанұяның бірегейлігі - ең басты функциясын орындау үшін, яғни баланың өмірге келуі мен тәрбиесіне қажетті бар мүмкіндіктерімен байланысты. Жанұяда ғана баланың жеке тұлғасы қалыптасады. Оған әсер ететін басқа қоғам, әлеуметтік институттарды жанұялық тәрбие үйлестіреді. Жанұяда ғана алғаш рет бала алдында таңғажайып әлемнің есігі ашылады. Осы әлемді баланың жағымды, жағымсыз, қызықты, қатігез, т.б. қабылдауы да жанұяға тікелей қатысты.

Жанұяда үлкен тәрбиелік потенциал орнаған. Оны толық қолдана білу баланың толыққанды жеке тұлға болып қалыптасуы, дамуы мен гармониялық өсуіне жағдайлар жасау болып табылады.

Қазіргі таңда жанұядағы тәрбиелік потенциал өз шамасында тиімді орындалмайды. Себебі, ата-аналарда тәрбиелеу бағдарламасы жетіспейді, олардың педагогикалық білімі аз, баланың жас және психикалық ерекшелігі мен қажеттілігі туралы нақты ұғымдары жоқ, өздерінің тәрбиелеу әдістерін сараптай алмайды. Мұның салдары тәрбиелеу нәтижесінің төмендеуіне әкеледі. Ата-аналардың бала тәрбиесіне бұрыс қарым-қатынасы баланың жеке тұлғалық қалыптасуына кері әсер етіп, әлеуметтік бейімделуінің бұзылуына, жүйкелік ауытқулардың пайда болуына жол береді.

Ата-аналарда кездесетін бұл қателіктер олардың мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу жүйесіндегі құзырлықтың жеткіліксіздігімен байланысты болады. Заманауи ата-аналар бір жағынан, білімді адамдар, ал екіншіден, олардың педагогика, психология, физиология және өзге білім салаларынан хабары аз.

Қазіргі таңда кез-келген білімді ата-аналарды бала тәрбиесі туралы көптеген сұрақтар ойландырады. Сондықтан жанұя өзінің тәрбиелік қызметінде көмекті қажет етеді [11]. Бала тәрбиесіне тек ата-анасы ғана емес, көп адамдардың ортасы да ықпал етеді. Балаларды өмірден алшақ ұстап, тәрбиелеуге болмайды. Бала кеңістікті, бостандықты қалайды. Сонда ғана тәрбие тиімді болуы мүмкін [6]. Бүгінгі күні ата-аналар үшін психологиялық - педагогикалық ақпарат ұсынатын әртүрлі арналар: интернет, баспалар, бейне және радио хабарлар, ғылыми-танымал әдебиеттер көп. Бірақ олардың көмекшілігі - әрбір ата-ананың бала тәрбиесі туралы сұрағына жеке жауап беру мүмкіндігінің жоқтығы. Бұл жағдайда мектепке дейінгі ұйым мамандарының рөлі зор. Олар ата-анамен тікелей байланыса алады, бала дамуын бақылап отырады.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі білімнің түрлері қарқынды дамуда, олар: балабақшада жарты күн болатын топтар, ойын-сауық орталығы, баласын үйде тәрбиелейтін жанұя үшін медициналық – психологиялық – педагогикалық орталықтары құрылуда. Олар ата-аналарға бала дамуына байланысты мамандардан дер кезінде кеңес алуына көмектеседі. Сонымен бірге, мектепке дейінгі білімнің жаңа түрлері балабақшаға мүлде бармайтын баланың ата- 4 аналарына да бағытталған. Сондай жаңа формалардың бірі мектепке дейінгі тәрбиемен қамтылмаған 1-ден 6 (7) жасқа дейінгі балалары бар ата-аналар үшін балабақша базасында консультациялық пункттерді ұйымдастыру болып табылады. Консультация балабақшалар үшін жаналық сұрақтарды балабақша мен ата-ана арасындағы қарым – қатынастың дәстүрлі формасының бірі - тәрбиеленушілердің ата-аналарына педагогтардың жеке кеңес беруі.

Мектепке дейінгі ұйым қызметінде тәрбиешілердің кеңесі ата-аналар сәтін немесе баланың даму ерекшеліктеріне байланысты жүргізіледі. Ата-аналарды толғандырған сұрақтар бойынша балабақшаның басқа да мамандары: психолог, аға әдіскер, мектепке дейінгі білім беру мамандары да кеңестің кеңінен бері алады.

Қазіргі таңда бұл әдіс балалары балабақшаға баратын ата-аналарға ғана емес, балалары балабақшаға бармайтын ата-аналарға да қолданылады.

Консультациялық пункттер педагогтармен, психологпен және мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі мамандармен жиі хабарласа алмайтын ата-аналарға психологиялық – педагогикалық көмек беруге, сондай-ақ баланың гармониялық дамуына құрылған. Үй жағдайында тәрбиеленетін баланың ата-аналар үшін мұндай пункттердің жұмысы мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында, әдістемелік орталықтарда жүзеге асырылады. Мектепке дейінгі ұйымдарды ата-аналарға арналған консультациялық пункттер жұмысын ұйымдастыру бойынша оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету (қазақ тілінде).

Мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын балалардың әрекеттері: - мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын балалардың тәрбиесін, олардың құрбылары мен ересектер ұжымында әлеуметтенуін қолдау; - мектептегі оқытуға даярлық негіздерін формалау; - мектептегі оқытуда ерекше қажеттіліктері бар балаларға жүйелі педагогикалық-педагогикалық көмек және ата-аналарға педагогикалық-әдістемелік қолдау көрсету; - біріккен ойын әрекеттерінде балалармен және құрбыларымен сөйлесудің әлеуметтік тәжірибесін қалыптастыру; - мектептегі оқытуға даярлық негіздерін формалау; - балаларды тәрбиелеу, оларды қарау және мектепке дейінгі жастағы балалардың дамуына қолдау көрсету; - консультациялық пункттерді ұйымдастыру сұрақтарына ата-аналарға көмек көрсету; - консультациялық пункттерде атқаратын педагог-мамандардың біліктілігін арттыру.

Қорытынды: - мектепке дейінгі жастағы ұйымдастырылмаған балалардың білім беруге қолжетімділікті және ұсынылатын білімнің сапасын арттыру; - тәрбиешілер мен ата-аналардың балалардың дамуына қажеттіліктеріне қажеттіліктері.

Бәлгілі, бүгінгі таңда республикада мектепке дейінгі ұйымдардағы орынның балабақшалар желісін арттыруды қарастыратын «Балапан» бағдарламасын жүзеге асыру арқылы шешіліп келеді. Алайда қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда орын тапшылығы әлі сақталып келеді, туу көрсеткішінің, демографиялық өсімнің жоғарылығына байланысты білім беру жүйесінің біріншілігі мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмай

мектепке тез бейімделуі үшін оның мектепке дайындығына көңіл бөлу керек. Осыған байланысты, ата-аналарда баланы білімге баулау және оның болашақтағы жақсы үлгерімі туралы мазасыздықтарды балабаларды мектепке даярлауға ата-аналардың әлеуметтік жауапкершілігі ескеріледі. Көптеген педагогтарға таныс жағдай, ата-аналар балалардың дамуына қажетті шарттарды жасамай, балаларды сабақшаның даярлық тобына беруге тырысады, әртүрлі себептермен олар жалдайды, жеке репетитор жалдайды.

науи жағдайдағы ата-аналардың сұранысы балалардың дамуын бірінші кезекке қойғанына қарамастан, оларды бала дамуының жас ерекшеліктері туралы өзге де сұрақтар толғандырады. Бұл сұрақтар баланың жас ерекшеліктеріне байланысты болады. Консультациялық мамандар ата-аналарға баланың жас ерекшеліктері туралы кеңес беріп, бала дамуын сауатты бағалауға көмектесуіне қажетті құзырлы болуы қажет.

мы сонымен бірге, баланы оқыту мен тәрбиелеудегі жаңа технологияларды қолдану, баланы тыңдата білу, бейімдеу де қызықтырады. Консультациялық пунктте ата-аналар

сұрақтарына жауап алады, күдіктері мен
арын сейілтеді, өздерінің тәрбиелік әсерлерін үйлестіреді.

Мұнда сауатты, құзырлы мамандар өте қажет.

Бұл пункттің міндеттерінің бірі – баланы әлеуметтендіруге
бала мектепке дейінгі ұйымның артықшылығы - бала үшін
ортамына табысу мүмкіншілігі болып табылады. Көптеген «үй»
ортамына табысу ортасы ата-ана, туыскандар және ата-анасының
қатынаста болуымен шектеледі.

Балалар үшін құрбыларымен, тіпті өзге ересектермен сөйлесу
керек. Балаға құрбыларымен тез үйренісуге, өзін балалық
ортасына деп санауына көмек қажет. Бала өзін осы әлемнің
бір мүшесі екендігін, өзіне тиісті белгілі бір ережелерді
білуі керек.

Баланың болашақта толыққанды дамуы үшін маңызды
фактор – консультациялық пункт мамандарының алдында бала

қателерін бұзушылықтың алдын – алу міндеті де тұр.

Мектепте бала дамуының мектеп босағасында құлдырамауының
қамтамасыз етілуі қажет. Бала денсаулығының физикалық және
психологиялық – алу туралы сұрақтар туындайды.

Балалар бір-бірімен тығыз байланысты. Консультациялық пункт
мамандары жанұя мен әлеуметтік, медициналық, басқа да
қажетті «байланыстырушы буын» болады.

МЕКТЕП МЕН МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ БАЗАСЫНДАҒЫ

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Мектепте ұйымдарда консультациялық пункттердің қызметін

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылдың 17

сәуіріне дейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгі

жұмыс бағамына негізделген жөн. Оның қызметін қамтамасыз
ететін шарттар жасақталуы қажет:

- мектептің лауазымдық нұсқаулығы;

- консультациялық пункттің жылдық жұмыс жоспары;

- мектептің; -консультациялық пункт қызметкерлерінің жұмыс

жоспарына арналған сауалнама; -мектепке дейінгі ұйым мен

мектеп арасында әріптестік туралы келісім-шарт;

- мектепте және топтық жұмыс жоспары;

- «сұраныстарын алдын-ала тіркеу журналы»;

- «жұмыстың есеп журналы» және т.б. Консультациялық

пунктте мектепке дейінгі ұйым басшысы жинақтайды.

Мектепте ата-аналар мен балаларды қызмет көрсету үшін

мамандары тартылады: аға әдіскер, педагогпсихолог,

психолог, психикалық. Мамандар өздерінің құзырлылық деңгейінде ата-

аналармен және кеңестер береді.

Бала дамуы мен тәрбиесі саласында мәселелерді шешуге

қажетті балалармен әртүрлі сабақтарға оқытады.

әртүрлі аурулардың алдын-алу бойынша ұсыныстар беріп, ата-аналарды дене шынықтыру процедураларына үйретеді. Көмек тегін көрсетіледі.

Ата-аналар консультациялық пунктке келген бойда кеңес ала алады немесе мектепке дейінгі ұйымның нақты маманымен кездесу туралы келісуіне болады.

Өтініш «Ата-аналардың сұранысын алдын-ала тіркеу журналында» тіркеледі, сондай-ақ клиент қалауы бойынша тіркелу парағы толтырылады (уақыты, ата-ананың және консультациялық пункт маманының толық аты-жөні). Мұндай парақ ата-ана кеңес алуға алдын-ала тіркеусіз келген жағдайда толтырылады. Егер маман консультациялық пунктке баламен келуді өтінсе, клиент тек қана тіркеу парағын ғана емес, ата-ана үшін сауалнама да толтырады. Маман 8 алынған мәліметтерге сүйене отырып, көмек берудің тиімді әдістерін таңдайды, қажетті әдебиетті, пайдалы жаттығуларды, балалар үшін ойындар мен ойыншықтарды ұсынады, коррекциялық және дамыту технологиялары бойынша оқытулар жүргізеді. Ауызша консультациялардан басқа ата-ана баспа (бүктемелер, жаднамалар, тәжірибелік материалдар топтамалары) және электронды түрдегі (фото және бейнематериалдар, флэш-карталар, балабақша сайты) пайдалы ақпараттарды алады.

Егер клиент маман таңдауда қиналса оған аға әдіскер көмектеседі. Клиентпен сұқбатта пайда болған мәселені анықтап, ата-ананы қажетті құзырлы консультантқа бағыттайды.

Ата-анамен ұзақ мерзімді жұмыс қажет болғанда арнайы келісім-шарт жасалады. Сабақ уақыты дара келісіледі.

Келісім-шарт жасағаннан кейін мамандар анамнез жинағын (мұрагерлік туралы, ауырған аурулары жайлы мәліметтер) орындайды, баланы кезеңмен зерттейді, нәтижелерін зерттеу картасына (хаттама) тіркейді, қорытынды жазады, ұсыныстар дайындайды және ата-анаға түсіндіреді, дара жоспар бойынша баламен жұмыс ұйымдастырады. Консультациялық пункт мамандары балаға диагноз қоймайды.

9 КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТ МАМАНЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ

Қызмет мақсаты: мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын ерте және мектепалды жастағы балаларды тәрбиелейтін жанұяларға педагогикалық көмек көрсету.

Міндеттері: - жанұяның дара психологиялық-педагогикалық қолдануын қамтамасыз ету;

- жанұяның тәрбиелік әлеуетін байыту;
- дамуында ауытқулары бар балаларды дер кезінде анықтау;
- балалармен дамыту жұмыстарын жүзеге асыру.

Қызмет функциялары: - ақпараттық (балабақшаға бармайтын мектепке дейінгі жастағы балалар туралы ақпараттар жинағы, елді мекен бойынша әлеуметтік сұранысты анықтау, іс-қағаздар базасын формалау, білім беру органдарын консультациялық пункт қызметі туралы ақпараттандыру, өзге консультациялық пункт мамандарымен ақпарат алмасу, консультациялық пункт туралы ақпаратты ата-аналарға жеткізу).

- диагностикалық (бала дамуының диагностикасына іс-шаралар өткізу, дамудың ілгерілемелік жолдарын анықтау, жанұялық қарым-қатынастардың диагностикасы, жанұядағы жасырын мәселелерді және оларды шешу жолдарын анықтау, жүргізілген диагностика негізіне сүйеніп, бала үшін дара білім беру бағдарламаларын құру).

- консультациялық (мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқыту сұрақтары бойынша ата-аналарға кеңес беру, оларды мектепке дейінгі тәрбие әдістеріне оқыту, ата-аналармен және балалармен дара және топтық сабақтар өткізу).

- үйлестіру-ұйымдастырушылық (баланың ата-анасына көмек көрсету жұмыстарын ұйымдастыру, консультациялық пункт педагогтарының әрекеттерін үйлестіру, есептік құжаттарды жүргізу, елді мекеннің әртүрлі құрылымдарымен өзара әрекеттесу).

- талдағыш (әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін талдау және нақты бағалау, балабақшаға бармайтын балаларға көмек көрсету мәселелерін талдау, балаларын үйде тәрбиелейтін жанұямен жүйелі жұмыстар ұйымдастыруда балабақшаның ілгерілемелі мүмкіншіліктерін анықтау, қоғам мен білім беру ортасында жағдайлардың өзгеру тенденцияларын болжау).

- әдістемелік (консультациялық пунктті әдістемелік камтамасыз ету, «ұйымдастырылмаған балалармен» жұмысты жоспарлауда консультациялық пункт мамандарына әдістемелік көмек көрсету, үй тәрбиесіндегі балалармен жұмыс тәжірибелерін талдау және тарату иі). Консультациялық пункт маманына бекітілген функция негізінде оның лауазымдық нұсқаулығы жасақталады.

10 КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТ ҚЫЗМЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ФОРМАЛАРЫ

Консультациялық пункт қызметі келесі формалар түрінде ұйымдастырылады: - қызметі туралы ақпараттандыру; - бала дамуының дара бағдарламаларын құру және диагностикалау;

- дара және топтық (іштей) консультациялар;
- қашықтықта консультациялау;
- ата-аналармен біріккен тренингтер, пікір-таластар және практикумдар;

- ата-ана қатысы кезінде баламен диагностикалық сабақтар;
- ата-ана және балалармен бірлескен сабақ;
- бірлескен жанұялық бос уақыттар; - бірлескен серуендер;
- жанұяда балаларды тәрбиелеу мен ойын қызметі үшін жағдайлар жасауда басты оқиғаларды қолдану.

Тәжірибе дәлелдегендей, ата-ана мен мамандардың кездесуі және «балаата-ана-маман» өзара іс-әрекеттері емханаларда немесе жанұялық консультацияларда өздерін еркін сезіне алмайтын ата-аналар үшін өте пайдалы,

Консультациялық пунктке бірнеше рет келген ата-аналар уақыт өте келе ашыла түседі, педагогтармен өздерінің қиыншылықтарымен, ойларымен, жанұялық тәжірибелерімен бөліседі, нәтижесінде балаларын

өздеріне таныс балабақшаға сеніп тапсырады. Жанұямен алғашқы кездесу соңғы бола бермейді. Ата-ананың бір сұрағына жауап алынған соң, екінші және үшінші кездесулерге қажеттілік туындайды.

Сондықтан консультациялық пункт мамандарының қызметінің басты міндеті кез-келген мәселе бойынша дайын рецепттерді ұсыну ғана емес, сондай-ақ атааналарды өз балаларымен бірлескен жұмысқа тарту, қолдау, тәжірибелік дағдыларын формалау болып табылады.

Консультациялық пункт жұмысының нәтижелері: -Көмекке хабарласқан жанұялар саны;

-Мектепке дейінгі білім жүйесімен қамтылмаған балалар туралы мәліметтер жинағы;

-Байытылған әдістемелік материал;

-Консультациялық пункт қызметіне ата-аналар бағасы.

түсініктерді қалыптастыруды;

1) балалардың өмірін және денсаулығын қорғау;

2) тәрбиеленушілердің дене, зияткерлік және жеке тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау;

3) сапалы мектепалды даярлықты қамтамасыз ету;

4) азаматтылықты, қазақстандық отаншылдықты, адам құқықтары мен бостандықтарын құрметтеуді, қоршаған табиғатқа, Отанға, отбасына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу;

5) баланың толыққанды дамуын қамтамасыз ету үшін отбасымен өзара 14 қимыл жасау;

6) ата-аналарға балаларды тәрбиелеу, оқыту, дамыту және денсаулығын қорғау бойынша консультативтік және әдістемелік көмек көрсету болып табылады.

Отбасы мен баланы әлеуметтік-педагогикалық қолдау мақсатында мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалардың ата аналары үшін мектепке дейінгі ұйымдарда консультациялық пункттер құрылады.

Мектепке дейінгі ұйымдардың негізгі міндеттері:

1) балалардың өмірін және денсаулығын қорғау;

2) тәрбиеленушілердің дене, зияткерлік және жеке тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау;

3) сапалы мектепалды даярлауды қамтамасыз ету;

4) азаматтылықты, қазақстандық патриотизмді, адам құқығы мен бостандықтарын құрметтеуді, қоршаған табиғатқа, Отанға, отбасына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу;

5) баланың толыққанды дамуын қамтамасыз ету үшін отбасымен өзара қимыл жасау;

6) ата-аналарға балаларды тәрбиелеу, оқыту, дамыту және денсаулығын қорғау бойынша консультативтік және әдістемелік көмек көрсету болып табылады.

Отбасылық бөбекжайлар:

1) бір жастан алты (жеті) жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі біліммен қамтуды кеңейту;

2) отбасының тікелей қатысуымен балаларды дамыту және мектепке даярлау және дамыту жағдайларын жасау;

3) тәрбиелеу мен оқытуды ұйымдастыруда ата-аналарды консультативтік әдістемелік қолдауды жан-жақты дамыту;

4) балалардың әлеуметтік бейімделуі үшін құрылады.

Консультациялық пункттің басты формалары ата-аналар (заңды өкілдер) өтініші бойынша қажетті жеке және топтық консультациялар жүргізу, жазбаша өтініш бойынша сырттай консультациялар беру, ата-аналар (заңды өкілдер) үшін лекциялар, теориялық және тәжірибелік семинарлар ұйымдастыру,

МДҰ сайты арқылы консультациялар мен әдістемелік ұсыныстар беру, балабақша мамандарымен мектепке дейінгі жастағы балаларды диагностикалау.

Консультациялық пункт ата-аналарға (заңды өкілдерге) төмендегі сұрақтар бойынша консультациялық және әдістемелік көмек көрсетеді: - мектепке дейінгі жастағы балаларды әлеуметтендіру; - балалардың жас және психофизиологиялық ерекшеліктері; - ұйымдастырылған ойын іс-әрекеті; - бала тамақтануын ұйымдастыру; - балаларды сауықтыру және шынықтыру үшін жағдайлар жасау; - білім беру бағдарламаларын таңдау.

Консультациялық пункт ата-аналарға (заңды өкілдерге) келесі сұрақтар бойынша диагностикалық көмек ұсынады: - балаларды мектепке дейінгі ұйым жағдайына бейімдеу; - мектепте оқытуға даярлық; - бала қабілеттері мен жеке дамуы ерекшеліктері; - мектепке дейінгі жастағы балалардың физикалық, психикалық және әлеуметтік дамуында кездесетін әртүрлі ақытқулардың алдын-алу.

Әдістемелік, диагностикалық және консультациялық көмек көрсету мамандар қызметін интеграциялау негізінде құрылады: тәрбиешілер, аға тәрбиеші, меңгеруші, медициналық қызметкер, психолог, логопед және басқа 17 мамандар. Консультациялық пунктке тартылған мамандар мектепке дейінгі ұйым түрімен, оның кадрлық құрамымен анықталады.

Консультациялық пункт қызметін жүргізу үшін келесі құжаттар қажет: - ата-аналардың алдын-ала тіркелу журналы; - өткізілген іс-шаралар кестесі және сабаққа қатыс журналы; - консультациялық пункттің жұмыс жоспары; - консультациялық пункт жұмысының кестесі; - бір жылғы жұмыс саралтамасы.

Консультациялық пункттің жұмыс уақыты мектепке дейінгі ұйым меңгерушісімен бекітіледі. 4. Консультациялық пунктті басқару және жауапкершілік ету

Консультациялық пунктті тікелей басқару мектепке дейінгі ұйым меңгерушісімен жүзеге асырылады.

Мектепке дейінгі ұйым меңгерушісі консультациялық пункттің әрбір қызметкерінің лауазымдық (функционалдық) жауапкершіліктерін анықтайды.

Консультациялық пунктте білім беру процесіне қатысушылардың құқықтары мен жауапкершіліктері

Консультациялық пунктте білім беру процесіне қатысушылар-балалар, ата-аналар (занды өкілдер) және мектепке дейінгі ұйымның педагогикалық қызметкерлері болып табылады.